

PRATARMĖ

Š. m. birželio 27 d. redakcinė leidinio kolegija kartu su jai talkinančiais Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Senosios literatūros skyriaus darbuotojais dėl Senosios Lietuvos literatūros priėmė keletą svarbių sprendimų. Vienu iš jų buvo papildyta redakcinė kolegija, o kitu – pakeistas leidinio pavidalas bei sandara. Formos ir sandaros keitimų nuspręsta imtis dėl publikuojamos medžiagos ypatumų (pavyzdžiui, kiek didesnio formato leidinyje galima geriau pristatyti, tiksliau atskleisti senosios raštijos paminklų pavidalą ir kitokias technines jų charakteristikas ir kt.). Nors Europoje išeina ne vienas mokslo periodinis leidinys, turintis toki pavidalą, kokių anksčiau ėjo Senoji Lietuvos literatūra, vis dėlto Lietuvoje jis toks buvo vienintelis, tad neretai klaidindavo netgi specialistus bei mokslo ekspertus – ypač tuos, kuriems formaliosios leidinio charakteristikos atrodo ne mažiau svarbios nei pats Senosios Lietuvos literatūros turinys.

Temų, problemų, sričių ir darbų laukas, kurį iki praėjusių metų aprėpdavo redakcinė Senosios Lietuvos literatūros kolegija, sparčiai auga, didėja, plečiasi. Gavus kolegijos senbuvių bei Senosios literatūros skyriaus darbuotojų pritarimą tokiomis aplinkybėmis į jos bendradarbių pulką pakviesti ir priimti trys nauji nariai, kuruosiantys paskiras sritis pagal savo mokslinių interesų kryptis. Tai – rusėniškosios ir apskritai senosios slaviškosios raštijos tyrėjas prof. habil. dr. Sergejus Temčinas, nūnai dirbantis Lietuvių kalbos institute, ir lotyniškosios LDK raštijos tyrėjas dr. Mintautas Čiurinskas, dirbantis Lietuvių literatūros ir tautosakos institute. Abu mokslininkai sutiko dalyvauti redakcinės kolegijos darbe nuo šio numerio. Rengiant rudeninį, dvidešimt antrą, Senosios Lietuvos literatūros numerį kolegijos gretas papildys lietuvių kalbos istorikė, senosios lietuvių raštijos tyrėja dr. Jolanta Gelumbeckaitė, dirbanti Frankfurto universitete. Quod faustum fortunatumque sit!

Šioje, jau dvidešimt pirmoje, Senosios Lietuvos literatūros knygoje publikuojami Lietuvos, Baltarusijos ir Ukrainos mokslininkų straipsniai. Dauguma iš jų parengti tų pranešimų, kurie buvo perskaityti tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Raštijos ir literatūros santykis: LDK patirtis“ (2005-10-20–21), pagrindu. Kai kurie tekstai parašyti specialiai šiam leidiniui.

Loreta JAKONYTĖ straipsnyje „Senosios raštijos ir šiuolaikinės literatūros teorijos dialogas“ aptaria sąsajas tarp senosios raštijos realijų ir poststruktūralistinių idėjų, svarsto apie jų funkcionavimą lietuvių literatūrologų darbuose ir brėžia teorinės minties atveriamas analizės perspektyvas. Jos teigimu, XX a. pabaigoje konceptualiai išplėstas literatūros supratimas (kvestionuojant tekstų atrankos kriterijus ir „grožinės“ literatūros apibrėžti, įtraukiant lig tol periferinėmis laikytas rašymo formas) atliepia LDK kultūrinę realybę, kurioje koegzistavo įvairaus pobūdžio raštai (istoriniai, religiniai, poetiniai ir t. t.), o moderniai suprantamos literatūros laukas dar nebuvo autonomiškiau išsiskyęs. Teorinės idėjos suteikia impulsų permąstyti „raštijos“ ir „literatūros“ sampratų turinį, paslankias šių teritorijų ribas, Lietuvos raštijos paveldo aprėptį bei jo istoriografijos modelius, teoriškai motyvuoti itin plačią senosios kultūros tyrinėtojų nagrinėjamų objektų skalę, suprobleminti estetinio kriterijaus taikymą.

Senosios raštijos studijoms atrodo paranki literatūros kaip sociokultūrinio reiškinių traktuotė, kuri rašytinių tekstų masyvą papildo įvairiais socialinio konteksto pjūviais, prasmių kūrime mato aktyviai dalyvaujantį literatūros (ir plačiau visuomenės) institucijų tinklą, raštijos sferą suvokia kaip daugiakrypčių ryšių sistemą, sudarytą iš skirtingas paskirtis derinančių elementų (pastaruoju aspektu ypač įdomus LDK tekstų daugiafunkciškumas, pavyzdžiui, metraščiai kaip Viduramžių ir Renesanso istorinis dokumentas ir sykiu prozos žanras; bažnytinė giesmė kaip religinis ir kartu kaip poetinis, muzikinis kūrinys).

Lietuvoje atliekamuose senosios raštijos tyrinėjimuose įsitvirtinusi plati literatūros samprata (įvairių žanrų raštai analizuojami ir kaip

literatūriniai, ir kaip reprezentaciniai savo epochos idėjų dokumentai), tačiau sąmoningesnis, intensyvesnis dialogas su šiuolaikinėmis literatūros teorijomis į genezės, žanrų, turinio analizę galėtų dar labiau integruoti LDK raštijoje persidengiančias literatūrinę, politinę, edukacinę, tikiybę plotmes, empirinius duomenis sujungti į reikšmių struktūras, taip atverdamas daugiau erdvės tekstų interpretacijoms.

Vladimiras KOROTKIJUS straipsnyje „Термин „Речь Посполитая Литовская“ в полемической литературе Великого княжества Литовского XVI–XVII веков“ kelia, rodos, visiškai aiškų, todėl retoriškai skambantį klausimą, kokia Respublika, kokių tautų valstybė atsirado XVI a. antrosios pusės Europos politiniame žemėlapyje. Mokslininko teigimu, atsakyti į jį kol kas negali jokia oficiali politinė valstybės istorija, rašoma atsižvelgiant į kurią nors vieną tautą. Mat dar esama neperskaitytos ar tiesiog užmirštos istorijos, išdėstytos gausiuose įvairių tautų, gyvenusių toje Respublikoje, publicistikos paminkluose. Dėl šios priežasties nieku būdu negalima apeiti tos aplinkybės, jog naujoji valstybė, t. y. Respublika, buvo kad ir savotiška, bet vis dėlto imperija. Ne tik lenkų nacija, bet taip pat Lietuvos, Baltarusijos ir Ukrainos tautos joje regėjo savo ilgaamžės istorijos tęsinį.

Po Liublino įvykių suaktyvėjo visų Respublikos sluoksnių ir luomų raiška, tautos įtemptai ieškojo sau vietos naujoje valstybėje, įvairūs valstybės veikėjai pradėjo formuoti savitą požiūrį į politinius bei idėjinius prioritetus. Jau Liublino unijos sudarymo laikotarpiu LDK pilietis pokalbyje su Lenkijos piliečiu nurodė, jog valstybinės politinės identifikacijos sferoje esama binarinės opozicijos. „Mes norime laisvės“, – tvirtino Lietuvis, – „kuria Dievo valia seniai džiaugiamės, tačiau, prisijungdami prie jūsų, bijome prarasti savo seną ir garbingą valstybę“ (iš Lenko pasikalbėjimo su Lietuviu). Mokslininko nuomone, ši citata akivaizdžiai parodanti, kad LDK pilietis baiminosi, jog valdant karūnuotam monarchui nebūtų prarastos jo valstybės, valdomos didžiojo kunigaikščio, laisvės, iš esmės būdingos respublikai. Toliau straipsnyje aptariami kiti reikšmingi XVI–XVII a. visuomeninės

minties paminklai: anoniminė poema Philopatris ad Senatam populumque Lituenum, LDK pakanclerio Leono Sapiegos pratarėms, išspausdintos kartu su Trečiuoju Lietuvos Statutu ir Meletijaus Smotrickio traktatas Werificacija niewinności.

Eugenija ULČINAITĖ *straipsnyje „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės XVI–XVIII amžiaus dvikalbis tekstas: adresatas ir kalbinė raiška“ atkreipia dėmesį į vieną senosios raštijos ypatybę (gausius dvikalbius tekstus) ir svarsto, ar tie dvikalbiai tekstai yra adekvatūs. Galbūt vienas iš jų būdavo tiesiog išverčiamas iš vienos kalbos į kitą, o gal jie abu laikytini originaliais tekstais? Be to, ar galima tvirtinti, jog abiejų kūrinių autorius ir adresatas būdavo tas pats? Mokslininkės tvirtinimu, atsakyti į tuos klausimus kol kas nėra lengva, kadangi dažnu atveju antraštiniame lape nebūdavo nurodomas nei lotyniško, nei lenkiško teksto autorius, juo labiau nekalbama apie vertėją. Pagaliau net ir tuo atveju, kai autorius nurodytas, kartais kyla abejonių, ar už jo nesislepia visai kita asmenybė. Ypač tai pasakytina apie Vilniaus jėzuitų akademijos proginius leidinius.*

Taip apibrėžtas klausimų ratas svarstomas analizuojant XVI a. publicistui, valstybės veikėjui Elijui Pilgrimovijui priskiriamą poemėlę Philopatris ad senatum populumque Lituenum ir Vilniaus akademijos profesorių ir studentų paskelbtus proginius kūrinius. Autorės teigimu, kalbant apie poemos Philopatris lotyniškąją ir lenkiškąją dalis galima konstatuoti, jog tai – dviejų skirtingų lygių tekstai, adresuoti skirtingų visuomenės sluoksnių žmonėms: lotyniškieji – išsilavinusiems didikams ir inteligentijai, lenkiškieji – bajorams, menkesnio išsilavinimo ar žemesnės kilmės žmonėms. Lotyniškoji dalis, paremta antikinės literatūros frazeologija, mitų aliuzijomis, yra abstraktesnė, universalesnė, iškilmingesnė. Lenkiškojoje antikinės sąvokos keičiamos konkretesniais, liaudiškesniais posakiais, jos pasakojimas – intymesnis ir emocionalesnis. Na, o palyginus jėzuitų akademijos profesorių ir studentų publikuotus dvikalbius kūrinius išryškėjo dar kitokių skirtumų (kelis kartus skiriasi tekstų apimtis, lotyniškas tekstas neretai rašomas

proza, lenkiškas – eiliuotai, taip pat kitokie prasminiai kūriniių akcentai, jų frazeologija).

Žanna NEKRAŠEVIČ-KOROTKAJA straipsnyje „Функция экспозиции в античных эпических поэмах и в латиноязычном поэтическом эпохе Великого княжества Литовского“ atkreipia dėmesį į reikšmingas idėjines slinktis, būdingas LDK lotyniškai poezijai ir atsispindėjusias, be visų kitų vietų, netgi lotyniškai parašytų poetų pradžiose. Pavyzdžiui, Prūsų karo (1516) ekspozicijoje Jonas Vislicietis neatsisako paskelbti, kaip liepė tradicija, kūrinio temos: poetinio pasakojimo pagrindą sudaro felix fama apie pergalę Žalgirio mūšyje. Poetas pabrėžia, jog būtent jis, medio barbariae natus, gebėjo tą „laimingąjį gandą“ perduoti šlovingųjų nugalėtojų vaikiaičiams. Mokslininkės tvirtinimu, toji felix fama nėra, kaip antikiniuose epinės poezijos kūrinuose, poetinio pasakojimo objektas – ji pati geba poeto lūpomis pasakoti apie save, nes ji sanguineo reboat... triumpho || Fortis avi (Visl. Bellum I, 3–4). Fortis avus – tai Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis Jogaila, karaliaus Žygimanto (pastarajam dedikuota ši poema) senelis. Autorės teigimu, pamažu ekspozicinis „laimingojo gando“ motyvas virstas pagrindiniu alegoriniu vaizdu, Jogailos paveikslui suteikiančiu ypatingų spalvų – šitaip elgdamasis, Jonas Vislicietis siekia sukurti ne ką kita, kaip tik savotišką Jogailiadą. Kaip achajų stovykloje kilusi nesantaika Homerui leido pavaizduoti viso Trojos karo panoramą, taip Žalgirio pergalė Jonui Visliciečiui tampa tuo laiminguoju omen, kuris Jogailaičiams suteikia išimtinės teisės valdyti visą Vidurio ir Rytų Europą. Novatoriškų dalykų Nekraševič-Korotkaja pastebi taip pat Jono Radvano Radviliados (1592) ir Lauryno Bojerio (mokslininkės teigimu, Kristupo Zavišos) Karolomachijos (1606) ekspozicijose.

Uladzimiras SVIAŽINSKIS straipsnyje „Фактар сувязи нісьма і жанру ў развіцці беларускай літаратуры пасля Люблінскай уніі“ aptaria sudėtingus kultūros procesus, vykusius LDK rusėniškoje dalyje, per kurią tuo metu plačia juostaėjusi riba tarp Slavia Orthodoxa ir Slavia Romana. Mokslininko teigimu, kultūros skirtumai ryškiai

*atsispindėjo, be kitų dalykų, ir tradicinių literatūrinių konvencijų lau-
žymu: rusėnų žemėse kuriami raštijos paminklai ardė įprastinių kurio
nors kūrinio kultūrinių bei žanrinių charakteristikų ir kūrinio užra-
šymo pobūdžio dermę. Dėl lenkų kultūros įtakos XVI a. Kunigaikštijoje
bažnytinės slavų ir baltarusių kalbos diglosija virto dvikalbyste (Pran-
ciškaus Skorinos, Simono Budno, Vasilijaus Ciapinskio vertimai), o tai
XVI a. pabaigoje–XVII a. leido baltarusių kalbai užimti tvirtas pozi-
cijas netgi Kunigaikštijos kanoninėje religinėje raštijoje. Tuo pat metu
Maskvos Kunigaikštijoje archaiška diglosijos padėtis išliko; didelį po-
veikį jos kaitai padarė išeivis iš LDK Simeonas Polockietis. Bažnytinės
slavų kalbos kompetencija baltarusių visuomenėje sumenko po Liub-
lino unijos, todėl stačiatikių pamokslininkai vis dažniau pamokslus
sakydavo lenkiškai. Stačiatikiai poleminių raštų autoriai irgi vartojo
lenkų kalbą, rašydami prieš bažnytinę uniją nukreiptus kūrinius.*

*Šių eilučių autorius straipsnyje „Latinitas LDK raštijos raidoje“
siūlo tolesnius LDK lotyniškosios literatūros tyrimus grįsti būtinybe
lotyniškąją raštiją vertinti siejant su kitais stambiais LDK keturnarės
kultūros modelio sandais (rusėniškuoju, lenkiškuoju ir lietuviškuo-
ju). Jo teigimu, XIII–XVIII a. lotynų kalba, lotyniškoji rašto kultūra
buvusi tarpininkė, perdavusi kūrybinę energiją lietuvių kūrėjams ir
vėliau paskatinusi juos jau ne su lotynų, o lietuvių, taip pat lenkų,
rusėnų ir dar kai kuriomis kitomis kalbomis, vartotomis Lietuvos
Didžiojoje Kunigaikštijoje, įsilieti į kuriančiųjų bendriją. Tai buvęs
ilgas, iki šiol menkai šiuo aspektu tyrinėtas, todėl daugiur neaiškus
procesas. Remiantis bendru lotyniškosios kultūros raidos vaizdu, kol
kas galima nurodyti, kad lotyniškuoju raštu ir lotyniškąją raštija
grindžiama Lietuvos kultūra turėjusi nueiti tą patį kelią, kaip ir jos
kaimynės. Autoriaus manymu, to kelio tyrimai, lotyniškosios kultū-
ros įsisavinimo būdų bei priemonių arsenalo atskleidimas, jos raidos
modelių, tiek realizuotų, tiek ir nerealizuotų galimybių atskleidimas
su visomis iš to plaukiančiomis išvadomis ir būtų pozityvus LDK loty-
niškosios raštijos tyrėjų indėlis svarstant kultūros recepcijos, perkūri-*

mo ir tolesnės raidos teorinius modelius apskritai. Straipsnyje kolegų svarstymui siūloma hipotezė, jog kelio, kurį Lietuvos valstybė turėjo nueiti, ne tik įsisavindama Latinitatem, bet ir vėliau ją puoselėdama, pradžią turėjęs žymėti lotynų kalbos dominavimas Kunigaikštijoje vartotų kalbų aplinkoje, vėliau prasidėjęs pastarųjų stiprėjimas, vienu metu įvykęs kūrybos „energetinio“ centro persikėlimas iš Latinitas į kitų kalbų erdvę, o toliau – pastarųjų stiprėjimas ir augimas lotynų kalbai ir lotyniškai raštijai išsaugant kultūrinio atsinaujinimo galimybių aruodo reikšmę. Šituo remdamasis, autorius kelia tokius Latinitas raidos keturnarėje LDK kultūrinėje sistemoje tarpinius: jo nuomone, galima kalbėti apie lotyniškąją raštiją jos kultūrinio dominavimo sąlygomis (XIII–XV a.); apie lotyniškąją raštiją kaip kelių kultūrų sąveikos liudytoją (XVI a. pradžia–vidurys); apie lotyniškąją raštiją kaip įsisavintą erdvę kūrybiškumui reikštis (XVI a. antroji pusė) ir galiausiai apie lotyniškosios raštijos sklaidą tolyn į rytus nuo Vilniaus (XVI a. pabaiga–XVIII a.). Autorius taip pat nurodo, jog aukščiau minėto „energetinio“ centro iš lotynų į kitas LDK kalbas persikėlimą galima pradėti tuo pačiu XVI a. Turint prieš akis lietuvių raštiją matyti, kad dėl įvairių aplinkybių minėtasis persikėlimas anksčiau baigėsi Mažojoje, arba Prūsų, Lietuvoje (XVIII a.), vėliau – Didžiojoje Lietuvoje (XIX a.).

Alesis BRAZGUNOVAS straipsnyje „Перекладная литература в Вялікім Княстве Літоўскім у XV–XVIII стагоддзях“ analizuoja XV–XVIII a. LDK slavų verstinės literatūros turinio ir raidos ypatybes, aptaria plataus jos paplitimo priežastis. Studijoje kalbama apie paskirų literatūros paminklų istoriją, jų teminę, siužetinę ir kompozicinę įvairovę. Čia taip pat apibūdinamos pagrindinės verstinio romano raidos kryptys, nurodoma, jog šio pobūdžio verstiniai kūriniai skatino beletrizuoti labiausiai paplitusio originaliosios literatūros žanro, o būtent, metraščio, pasakojimą ir užvis labiau paveikė LDK istoriografijos raidą. Darbe atskleidžiami verstinės raštijos paminklų siužetiniai bei meniniai saitai su šaltiniais Vakarų Europos literatūroje, kalbama

apie lenkiškos verstinės literatūros poveikį rusėniškų verstinių kūriniių pobūdžiui bei to pobūdžio kaitai.

Ilja LEMEŠKINAS straipsnyje „*Иоанн Малала и фольклорное сказание о Савии в составе Хронографа 1262 г.: переводная византийская хроника и древняя литовская литература*“ aptaria vienos baltiškios mitologijos (legendos apie Sovijų) kontekstus, analizuoja jos tekstą ir daro toli siekiančias išvadas apie Lietuvos literatūros pradžią. Straipsnio pabaigoje mokslininkas pateikia pasakojimo apie Sovijų perrašus iš abiejų šiandien žinomų rankraščių (Archyvinio bei Vilniaus).

Tetjana VILKUL straipsnyje „*„Литредакция“ летописи (о вставках из Александрии Хронографической в Киевском своде XII в.)*“ nurodo, jog senuosiuose rusų metraščiuose dažnai pasitaiko pasakojimų, keliančių stiprų autentiško liudijimo įspūdį. Jos nuomone, tai pirmiausia pasakytina apie epizodus, papasakotus taip, tarytum pasakotojas būtų pats dalyvavęs aprašomuose įvykiuose arba apie juos sužinojęs iš gyvų tų įvykių liudininkų. Tokie pasakojimai būna detalūs, juose apstu ryškių epizodų ir gausu visokių smulktmenų. Geriau ištyrus paaiškėja, jog tų įtaigiai aprašytų detalių šaltiniai būna literatūros kūriniai. Kartais aprašinėjamiems dalykams perteikti netgi būdavo pasitelkiami įvykiai, kuriuos nuo senrusių autoriaus skirdavo didesnis nei tūkstančio metų laikotarpis.

Autorė dėmesį sutelkia į metraščių ir chronografinių tekstų ryšius. Straipsnyje kalbama apie tai, kaip XII a. Kijevo metraštininkas panaudoja vieną iš tokių šaltinių, o būtent, Chronografinę Aleksandriją. Tai – vieno labai įdomaus kūrinio: romano apie Aleksandrą Makeдонietį, vertimas į senąją slavų kalbą. Jo žanrą nėra lengva apibrėžti: jam būdingos ir biografijos, ir riterių romano, ir pasakojimo apie nepaprastus kraštus, ir netgi laiškų romano ypatybės. Autorės tvirtinimu, intarpų, kitokių sekimų iš Aleksandrijos XII a. Kijevo sąvade pasirodo pradedant 1140 metais; jie tęsiasi iki pat šito sąvado pabaigos.

Sergejus TEMČINAS straipsnyje „*Схария и Скорина: об источниках Виленского ветхозаветного свода (F 19–262)*“ kalbama apie

galimus vieno slaviško rankraščio (Lietuvos MA biblioteka, F 19–262) kūrinių autorius. Pats rankraštis rašytas XVI a. pirmajame ketvirtyje (po 1517 m.) nežinomo stačiatikio, sujungusio vertimus iš hebrajų kalbos su prieš judėjus nukreiptais poleminiais tekstais. Parašėse kiekvieną dieną žymėta perrašyto teksto dalis: rašyta kasdien, taip pat šeštadieniais (to negalėtų daryti judėjas) ir sekmadieniais (jie pažymėti raudonai, taigi kaip šventadienis). Šio rankraščio vertimus iš hebrajų kalbos tyręs A. Archipovas konstatavo, kad čia surašytos Biblijos knygos verstos dar XV a. antrojoje pusėje ir nustatė, kad nežinomas vertėjas veikiausiai buvo iš svetur atvykęs žydas sefardas, ilgesnį laiką gyvenęs LDK. Mokslininkas susilaikė nuo spėlionių apie konkrečią asmenybę, tačiau ją galima nustatyti. Straipsnio autoriaus spėjimu, tai Zacharija ben Aaronas ha-Kohenas – mokytas žydas, Kijeve perrašęs žydiškus rankraščius: 1) 1454 metais – iš lotynų kalbos versta Sakrobosko astronominį traktatą De Sphera Mundi (vėliau būtent šis nuorašas išverstas į rusėnų kalbą); 2) 1468 metais – al-Farganio astronominį traktatą, XIII a. išverstą iš lotynų į hebrajų kalbą ir pataisytą pagal arabišką originalą Neapolyje dirbusio Jokūbo Anatolio. Dar dviejuose Zacharijos rankraščiuose konkreti vieta nenurodyta, bet jų chronologija (1455 ir 1456 m.) leidžia manyti, kad ir jie rašyti Kijeve. Tuo tarpu seniai nustatyta, kad Zacharija tikriausiai tapatus slaviškuose šaltiniuose minimam mokytam ir astronomiją išmaniusiam žydui Sharijai, kuris 1470 m. rudenį kartu su Slucko kunigaikščiu Michailu Olekaičiu atvyko iš Kijevo prekybos reikalais į Novgorodą, kur tapo žydaujančiųjų stačiatikių judėjimo pradininku. Taigi Zacharija ben Aaronas ha-Kohenas laikytinas Supraslio rankraščio Biblijos vertimų autoriumi, nes jis gyvenęs Kijeve būtent XV a. antrojoje pusėje; rašęs ir komentavęs žydiškus rankraščius, vėliau verstus į rusėnų kalbą; atitinkąs A. Archipovo rekonstruotą vertėjo portretą (Zacharijos rankraščiuose surašyti iš lotynų kalbos versti tekstai, sukurti ar funkcionavę Provance ir Italijoje, taigi jis tikrai galėjęs būti lotyniškai mokantis sefardas).

Mintautas ČIURINSKAS straipsnyje „Pergalės prie Oršos (1514) propaganda Europoje: šaltinių apžvalga, literatūriniai ir kultūriniai aspektai“ pristato mažai žinomus tekstus apie reikšmingą XVI a. pirmosios pusės įvykį – Lietuvos kariuomenės pergalę prieš maskvėnų pulkus, pasiektą 1514 m. prie Oršos. Mokslininkas pristato tų tekstų autorius, aptaria literatūrinės kūrinių ypatybes (temas, formas, objektyvumą ir meninę išmonę), įvertina jų santykį su to laikotarpio LDK raštija, taip pat jų propagandinį poveikį Europoje, minimo Lietuvos vardo kontekstus bei jų reikšmę stereotipų formavimuisi istorinėje literatūroje.

Leidinio pabaigoje malonusis Skaitytojas suras kelių mokslo veikalų įvertinimus. Asta VAŠKELIENĖ recenzijoje „Nauja studija apie lotyniškąją XVI–XVII a. LDK literatūrą“ aptaria Skirmantės Šarkauskienės monografiją Lotyniškasis XVI–XVII amžiaus LDK epitalamijas (Kaunas, 2003), o Kęstutis GUDMANTAS recenzijoje „Vilniaus universiteto paleotipai ir senieji lietuviški įrašai“ įvertina monumentalų veikalą Vilniaus universiteto bibliotekos paleotipai (Vilnius, 2003). Redakcinė kolegija sieks, kad recenzijos ir mokslo veikalų, aptariančių Kunigaikštijos raštijos paveldą, apžvalgos taptų nuolatine Senosios Lietuvos literatūros tomų dalimi.

Sigitas Narbutas
Vilnius
2006 m. liepos 3 d.